

УДК 027.7:[023:005.31]

МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ (З ДОСВІДУ РОБОТИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ВІДДІЛУ КРИВОРІЗЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»)

МЕТОДИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ (ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОГО ОТДЕЛА КРИВОРОЖСКОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ИНСТИТУТА ГВУЗ «КРИВОРОЖСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»)

METHODOICAL WORK IN SCIENTIFIC UNIVERSITY LIBRARY (FROM EXPERIENCE OF SCIENTIFIC-METHODOICAL DEPARTMENT OF KRYVYI RIH PEDAGOGICAL INSTITUTE OF STATE HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENT “KRYVYI RIH NATIONAL UNIVERSITY”

Лебедюк О. О., Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Лебедюк Е. А., Криворожский педагогический институт ГВУЗ «Криворожский национальный университет»

Lebeduk O., Kryvyi Rih Pedagogical Institute of State Higher Education Establishment «Kryvyi Rih National University»

У статті розглядаються питання методичного забезпечення бібліотеки вищого навчального закладу, функції та значення методичної діяльності; розкривається досвід роботи науково-методичного відділу бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет».

В статье рассматриваются вопросы методического обеспечения библиотеки ВУЗа, функции и значение методической деятельности; раскрывается опыт работы научно-методического отдела библиотеки Криворожского педагогического института ГВУЗ «Криворожский национальный университет».

The article discusses issues of methodical supply in a university library, functions and significance of methodical work; experience of scientific-methodical department of the library of Kryvyi Rih Pedagogical Institute of State Higher Education Establishment “Kryvyi Rih National University” is dwelled upon.

Ключові слова: бібліотека вищого навчального закладу, методична діяльність бібліотеки ВНЗ, підвищення кваліфікації працівників бібліотек

Ключевые слова: библиотека вуза, методическая деятельность библиотеки ВУЗа, повышение квалификации работников библиотек

Keywords: university library, methodical work in university library, professional development of librarians.

Успішність функціонування бібліотеки ВНЗ як інформаційного, наукового та культурно-просвітницького центру зобов'язує бібліотечних фахівців швидко та адекватно реагувати на зміни інформаційних потреб користувачів, удосконалювати форми обслуговування, надавати якісне інформаційне консультування, розширювати спектр бібліотечно-інформаційних послуг, забезпечити процес інноваційного оновлення бібліотеки.

Процеси оновлення торкнулись майже всіх бібліотечних процесів. Однак у нашій діяльності є така ланка, де ці процеси набувають особливої гостроти. Це методична діяльність, яка є фундаментом для різноманітних бібліотечних інновацій, оскільки вона й визначається як інноваційна, тобто пов'язана з впровадженням нововведень у практику роботи книгозбірні вишу.

Функції методичної діяльності бібліотеки ВНЗ

№ п/п	Функція	Основні напрямки діяльності
1.	Аналітична	Аналіз планово-звітної документації бібліотеки, передового бібліотечного досвіду
2.	Інформаційна	Інформування бібліотекарів про досягнення бібліотечної теорії й практики
3.	Педагогічна	Організація підвищення кваліфікації бібліотекарів, сприяння адаптації кадрів у колективі, формування загальнокультурних та професійних компетентностей
4.	Організаційно-розпорядча	Надання практичної допомоги як структурним підрозділам бібліотеки, так і окремим працівникам; створення організаційно-розпорядчих документів
5.	Науково-дослідна	Розробка перспективних напрямків наукових досліджень бібліотеки, участь у конференціях, нарадах, семінарах тощо

Усі функції методичної діяльності бібліотеки ВНЗ взаємопов'язані. Виходячи з цих функцій, головними завданнями, які на сучасному етапі стоять перед методичною службою наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту є:

підвищення ролі керівників відділів, головних спеціалістів;
розвиток творчої активності та ініціативи бібліотекарів;
формування бібліотечного мислення;
підвищення професіоналізму працівників бібліотеки.

- Усі ці завдання переорієнтовують методичну роботу з організаційної на дослідну при збереженні традиційних напрямків діяльності;
- узагальнення та впровадження передового бібліотечного досвіду;
- підвищення кваліфікації бібліотекарів;

- методична допомога як відділам, так й окремим працівникам бібліотеки.
- Виконанню цих пріоритетних напрямків сприяє різноманіття форм методичної праці. Це: консультації, бесіди, аналітична діяльність, розробка методичних рекомендацій, документів, проведення семінарів, нарад, відвідування інших бібліотек тощо.

Аналітична функція. Це, у першу чергу, процеси планування та звітності. На основі цього аналізу здійснюється організаційно-методичний вплив на роботу окремих структурних підрозділів бібліотеки, виявляються ті ділянки бібліотеки, де методична допомога вкрай необхідна.

Науково-дослідна функція. Методичну діяльність бібліотеки потрібно розглядати як складову частину науково-дослідної роботи бібліотеки. У системі «наука-методика-практика» методична діяльність займає центральне місце, забезпечуючи впровадження результатів науково-дослідної роботи в практику конкретної бібліотеки. Зміст методичної діяльності – удосконалення роботи бібліотеки, навчання кадрів, допомога відділам бібліотеки в оволодінні інноваційними методами роботи. Вивчення, узагальнення та впровадження в практику новітніх бібліотечних технологій має дуже велике значення для покращення діяльності бібліотеки, є важливим напрямком методичного керівництва

В основу **організаційно-розпорядчої функції** покладено аналіз стану роботи бібліотеки. Для розробки організаційно-розпорядчих документів у країні впроваджується уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Головними нормативно-технічними документами цієї системи є: «Державний класифікатор управлінської документації України ДК 010-98», чинний з 01. 06.1999 р. та «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів (4163-2003)».

Для кожної функції бібліотечної діяльності передбачені певні види організаційно-розпорядчих та науково-методичних документів: положення, статuti для регламентації діяльності бібліотеки в цілому та її структурних підрозділів, інструкції – для управління технологічними процесами, методичні рекомендації – для закріплення прийнятого методичного рішення, методичні посібники – для навчання, підвищення кваліфікації та передачі досвіду.

Ми вважаємо, що орієнтовний перелік документів, які регламентують діяльність бібліотеки ВНЗ, повинен включати:

- положення про бібліотеку та її структурні підрозділи;
- правила користування бібліотекою та окремими підрозділами;
- посадові інструкції на всіх співробітників бібліотеки;
- інструкції на всі технологічні процеси (організація фондів і довідково-пошукового апарату, шлях документа в процесі обробки тощо);
- положення про ради (бібліотечну, методичну, дирекції);
- положення про атестацію;
- правила внутрішнього розпорядку, правила техніки безпеки та протипожежної безпеки;
- картотеку методичних рішень, методичні посібники, рекомендації, пам'ятки, розпорядження, накази тощо.

Для того, щоб упроваджувати інноваційні форми й методи роботи методистам бібліотеки необхідно їх проаналізувати та зробити висновки про доречність (або недоречність) введення тих чи інших інновацій у практику. Це є **інформаційною складовою** методичної діяльності.

Фонд фахових періодичних видань наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту

Україна:

Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія (з 2011 р.);
Бібліотечна планета (з 2002 р.);
Бібліотечний вісник (1993-2008 рр.);
Бібліотечний форум України (2006-2008 рр., з 2010 р.);

Вісник книжкової палати (2006-2007рр., з 2009 р.);
Шкільна бібліотека (журнал) (2005-2009 рр., з 2011 р.);
Шкільна бібліотека (газета) (2004-2007 рр.).

Зарубіжні видання (Росія, Білорусь):

Библиография (2002-2005 рр.);
Библиотека в школе (2006-2007 рр.);
Библиотековедение (2001-2006 рр.);
Библиотечное дело (2005-2007 рр.);
Библиотечный свет (2005);
Мир библиографии (2001-2006 рр.);
Научно-технические библиотеки (1993, 1995-1996, 1999-2000, 2003, з 2006 р.)

Впровадження інновацій – це активний процес впливу на роботу бібліотеки. Але підвищенню ефективності роботи бібліотеки сприяє не впровадження інновацій, а їх освоєння працівниками бібліотеки. На цьому постулаті наполягає відомий російський бібліотекознавець Анатолій Миколаєвич Ванєєв [1].

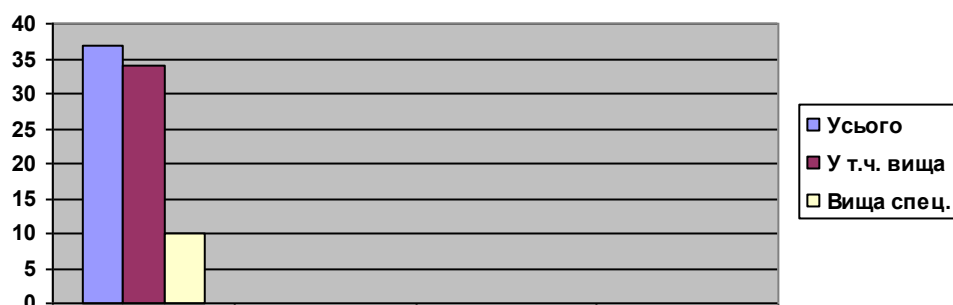
Педагогічна функція. Окремо зупинимось на підвищенні кваліфікації бібліотекарів, бо функціонування бібліотеки безпосередньо залежить від професійного рівня та особистих якостей її працівників.

Більшість працівників бібліотеки Криворізького педагогічного інституту – це люди, віддані бібліотечній справі, незаперечні професіонали, які сприяють розвитку бібліотеки та перетворенню її на сучасний інформаційно-культурний центр. Та, на жаль, існують кадрові проблеми, характерні для всіх бібліотек вищих навчальних закладів. Це старіння кадрів, відсутність спеціалістів, які добре розуміються на новітніх технологіях, мають можливості та бажання продукувати масив оригінальних ідей.

Ми проаналізували кадровий склад працівників бібліотеки Криворізького педагогічного інституту за такими критеріями як бібліотечний стаж та освіта.

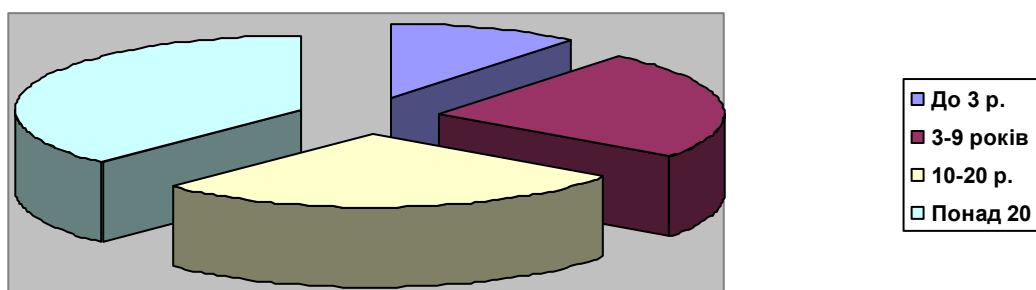
Штат бібліотеки Криворізького педагогічного інституту – 37,
з них мають повну вищу освіту – 34 (91,9%);
у т.ч. вищу спеціальну – 10 (27%).

Діаграма кількості працівників бібліотеки Криворізького педагогічного інституту з бібліотечною освітою (на 01.01.2013 р.)

За стажем бібліотечної роботи працівники розподіляються так:
 до 3 років – 4 (10,8 %);
 3-9 років – 9 (24,3 %);
 10-20 років – 10 (27 %);
 понад 20 років – 14 (37,9).

Діаграма кількості працівників бібліотеки Криворізького педагогічного інституту за бібліотечним стажем (на 01.01.2013 р.)

Далі наводимо таблицю з програми підвищення кваліфікації працівників бібліотеки Криворізького педагогічного інституту.

**Програма підвищення професійної майстерності
 «Школа бібліотекаря» на 2013 рік**

№ п/п	Тема заняття	Форма проведення
1.	Бібліотека Криворізького педагогічного інституту: історія, сучасність, перспективи. Екскурсія в музей Криворізького педагогічного інституту	Лекція; екскурсія

2.	Комплектування та облік бібліотечного фонду. Бібліотечна обробка та каталогізація документів. ДПА.	Практичне заняття
3.	Користувач – бібліотекар: види та техніка бібліотечного спілкування. Професійна етика.	Семінар-тренінг
4.	Культурно-просвітницька та виховна діяльність бібліотеки ВНЗ	Круглий стіл
5.	Інформаційно-бібліографічне обслуговування користувачів ВНЗ: нові тенденції	Навчальний семінар
6.	Сайт бібліотеки Криворізького педагогічного інституту як обличчя книгозбірні. Методика пошуку в електронному каталозі.	Практичне заняття
7.	Фахова періодика як засіб підвищення професійної компетентності працівників бібліотеки Криворізького педагогічного інституту	Огляди фахових видань
8.	Стажування в провідних бібліотеках м. Кривого Рогу та Дніпропетровська	Стажування

Керівництво бібліотеки, зав. відділами та головні спеціалісти бібліотеки Криворізького педагогічного інституту вивчають досвід інших бібліотек шляхом відвідування науково-практичних конференцій, нарад, семінарів, розробляють технологічні та посадові інструкції, впроваджують нові технології в роботу бібліотеки, надають консультації користувачам бібліотеки з питань використання електронних ресурсів у локальній мережі та мережі Інтернет, документів на електронних носіях інформації тощо.

Методична діяльність – це робота, яка потребує постійного пошуку інноваційних шляхів підвищення ефективності й якості бібліотечно-бібліографічного обслуговування. На сучасному етапі головними завданнями науково-методичного відділу бібліотеки вищого навчального закладу є формування бібліотекаря як спеціаліста, підвищення й розвиток творчої ініціативи фахівців, диференційована методична допомога працівникам бібліотеки з урахуванням рівня їх професійної підготовки, підвищення бібліотечної культури шляхом організації занять «Школи бібліотекаря, формування позитивного іміджу бібліотеки вищого навчального закладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ванеев А. Методическое обеспечение библиотечной деятельности. учеб. пособие / М. Ванеев. - М.: Изд-во ИПО Профиздат, 2002.- 144 с.